

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt VI. Bauaricorum Oratorum aduentus, eorumque difficultas cedendi Venetis. Expectatio Pontificiæ responsionis de mansione, ad Pendasij reditum. Philippi Regis litteræ, postulantes vt Synodus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1562. posse contingere nisi in duabus rebus sibi contrariis. Quemadmodum si quis maximum frigus in aqua solum consideraret, & maximam siccitatem solum in igne: sed qui perspicacioris mentis aciem obtinet, rem quamdam iis affectam conditionibus comperit, in qua illa simul coalescant, sicuti hæc quas diximus qualitates simul insunt in terra.

CAPVT VI.

Bauaricorum Oratorum aduentus, eorumque difficultas cedendi Venetis. Expectatio Pontificiæ responsionis de mansione, ad Pendasij reditum. Philippi Regis litteræ, postulantes vt Synodus declararetur Continuatio, & eradatur particula, Proponentibus Legatis, & ab iis responsiones Regi reddite.

Postridie peruenere Tridentum duo missi à Bauariæ Duce, alter, cui Oratoris inerat titulus, Doctor Augustinus Paungartnerus, alter Ioannes Cauillonius, Theologus Societatis Iesu: ingressi sunt non priuatâ solum ratione, sed occultâ. Cum hi Legatos inuiserent, ipsis exposuerunt, se in mandatis habere, ne Ducis Orator vlli Oratorum cederet, iis exceptis, qui à Regibus aut ab Imperij Septemuiris mitterentur, adeoque intra Venetos eum confidere non posse. Responsum à Legatis est, Ab ea Republica duo regna possideri: sed illi subdiderunt, Fortasse sui Principis mentem esse, vt inter regios etiam Oratores Veneti comprehenderentur, non tamen sui esse muneris ita rem interpretari, ad Ducem de eo perscripturos. Interim ne in lites inciderent, se cupere sua mandata producere in cœtu, à quo Veneti ne grauarentur abesse. Præsides Episcopo Brixiensi rem indicarunt, quam Patriæ suæ Oratoribus blandè proponeret. Sed Episcopus id Venetis proponendum acriter dissuasit: ad primum enim rei sonum tum in Oratoribus tum in Senatu peracerba commotio fuisse coorta. Quapropter consilium susceptum est, vt Osius, qui ob exercitum Nuntij munus in Germania peculiarem amicitiam cum Principibus, aliisque Catholicis illius nationis contraxerat, Bauaros rogaret, vt litteras per cursorem ad Ducem mitterent, significantes grauißima incommoda quæ possent exciri, vbi ipse hanc de loco æmulationem eum Republica Veneta capere vellet, atque vt eorum solemnissimus accessus tantisper protraheretur, dum responsio Ducis peruenisset, quam Legati ex amore concordie auidè præstolabantur.

Sed

¶ Litteræ Legatorum ad Borromæum, 4. Maij 1562.

2 Sed auidius præstolabantur responsum Pontificis de mansionis articulo. Rescriptum ipsis fuerat^b per Pendasium reducem, illud eos accepturos; sed is infortunium passus est, quod Legatis rei notitiam retardauit: nam illi prope Mantuam ex equo prolabenti dexter humerus fractus est; quare necesse ipsi fuit illic quiescere, & Legatos monere. Verùm illuc miserunt Arruabenum ex familia Mantuani, qui ab eo & litteras & documenta reciperet. Interea non desistebant Episcopi ad rem festinandam Præsides impellere per incredibilem anxietatem; quæ uti suspicionis est parens, ita effecit, ut cum Legati^a à Paleotto concipiendum curassent Decretum ad propinquam Sessionem, in quo urbanitatis gratiâ per quamdam honorificam formam redderetur ratio nouitatis ac memoratæ prolationis, opus fuerit illud mutari. Dicebatur siquidem in exemplo conflato; Ad maiorem auctoritatem ac satisfactionem præstolandos esse illos, qui ex aliis prouinciis in viam se dederant, quò postea promulgarentur cum ipsorum consensu Decreta iam stabilita de reformanda disciplina: dein verò progrediendum, quàm citissimè posset, ad agitanda ea dogmata quæ supererant. Sed eorum complures, qui propensum ad definiendam mansionem gerebant animum, umbras contraxerunt ex hisce verbis, ex quibus coniciebant, illum articulum esse seponendum, aded ut opus fuerit ipsis satisfieri magis vniuersali Decreto. Atque in eo se concordantes ostendebant Cæsariani cum Hispanis, communi nomine rem postulantes; quibus adhuc ignorabant Legati quid responsi redderent, ob infortunium Pendasij, qui moram ipsis inopinatam attulerat^d ad mentem Pontificis pernoscendam.

3 Non ita concordabant Hispani cum Cæsarianis, esset necne declaranda in præsentia Synodi Continuatio: quin quantò acrius alij calcaribus utebantur, tantò fortius alij habenas inhibebant. Quare cum verba in Decreti exemplo posita cernerent, *ut quàm citissimè possit agitentur ea quæ de dogmatibus expendenda supersunt*, enixe petierunt, ut ea tollerentur, quippe Continuationem significantia. Et animaduersione dignum est, à Cæsarianis pro certo positum fuisse apud Legatos, Hispanos consensuros ne fieret de Continuatione mentio vsque ad exitum Concilij, eiusmodi dilatione promissâ: & ex opposito, ab Hispaniæ Rege in quodam libello, quem mox proferemus, fuisse pro certo positum, consentire Cæsarem, ut disruptâ morâ Continuatio extemplo declararetur. Sed vtrumque confestim patuit falsum esse: nam Hispani eodem die quo Cæsariani hoc de ipsis affirmarant, Præsides rogauerunt, ne à parata

Pars II.

Eeeee

Decreti

1562.
b In litteris
Legatorum
ad Borro-
mæum, 4. 8.
& 9. Maij:
& in epist.
Iadensis Ar-
chiepiscopi,
11. Maij
1562.

c Epistola ci-
tata 8 &
Acta Paleot-
ti.

d Litteræ
iam dictæ.

1562.

Decreti forma ea verba tollerent vsque ad accessum Auali, qui expectabatur in horas. Is verò postea omnino contraria significauit iis, quæ pro certis posuerant Casariani, sicuti dicitur; & ij vicissim vt cum maximè aduersati sunt cuiusque syllabæ Continuationem indicanti. Quamobrem dicatur oportet, ab animi affectione perturbari in hominibus non solum mentis, sed sensus iudicium, planeque effici, vt in agendis negotiis sæpè sonus audiatur diuersus ab eo qui profertur.

Quò res hæc plenius intelligatur, sciendum est, per eos dies al-⁴ latam fuisse Legatis epistolam Pontificis cum duobus libellis ad ipsum à Philippo Rege missis^e, in quibus de Legatis acerbè conque- rebatur; in altero, propter particulam ab ipsis positam, *Proponen- tibus Legatis*; in altero, quòd moram interiecissent in declaranda Continuatione. Rescripserunt illi epistolam Pontifici breuem & obsequentissimam^f erga Regem, quæ Hispano Romæ Oratori posset ostendi; simulque alteram epistolam satis prolixam ad ipsam Regem scripsere, Nuntio Criuello communicandam, qui pariter Philippi sensum primo Legatorum significarat. In ea studuerunt tria simul coniungere, summam in Regem reuerentiam, claram in se purgandis rationem, & intrepidam quamdam fiduciam in sustinenda & Ecclesiæ potestate & Concilij dignitate.

In priori Regis scripto memorata particula, *Proponentibus Le- gatis*, incusabatur tamquam noua, & quæ Synodi libertatem minueret, offensionem Catholicis inferret, & hæreticos ab accessu retraheret. Ipsi ad se purgandum exposuerunt Regi; Mirari se, quòd aliqui tam sinistris sermonibus, rationibusque tam friuolis studuissent purissimam ac benignissimam Regis mentem ab ipsius famulis tam addictis alienare. Idcirco in primis oportere, vt Rex sincerè fieret certior de re gesta, quæ sic habuit: Particulam illam, vnà cum tenore totius Decreti, fuisse prius ab ipsis communicatam cum solis Hispanis Præsulibus, ad existimationis ac fiduciæ argu- mentum, hoc est, cum Guerrero & Augustino, quorum prior cuncta plenè probarat, alter aliarum vocum mutationem postularat & obtinuerat, nullamque difficultatem de illa particula indicarat: fuisse postea Decretum propositum, & vnanimi consensu in cætu generali receptum. Post hæc in Sessione duos tantummodò ex Pa- tribus repugnasse, duos alios consensisse sub conditione, vt *Legati proponerent id quod Synodo dignum vt proponeretur visum esset*. Intendi per eam particulam, aditum obstrui malo dæmoni, ne per inquietum aliquod ingenium tentaret præteritas definitiones in contro- uersiam

e Litteræ Regis ad Oratorem Vatis, 22. Martij 1562. inter monumenta Burghesiorum; & 30. Martij eodem anno inter scripturas additas narrationi Muscati.
f Litteræ Legatorum ad Pontificem, & Borromæum, 7. Maij 1562.

Historia
Concilij Tri-
dent.
Pars II.

in Museo
SIV
6

uerfiam vocare, quod à multis adeò expetebatur, & ipfi Regi ad eò displicebat. Quod fi voces erant nouæ, in omni Republica, inter rerum humanarum varietatem fieri nonnumquam prudenter nouas functiones. Proinde quoniam eà tempeftate Pontificalis dignitas ab hæreticis nouis machinis quatiebatur, opus eſſe, vt viciffim à Catholicis nouis molitionibus communiretur. Verum etiamſi nouitas ineſſet verbis, certè rebus eam non ineſſe.

6 In omni Conſilio, & in omni Republica rectè adminiſtrata proponendi partes non omnium, ſed magiſtratum eſſe; aliter enim dotium varietas, & communis nouitatis appetentia, impatibilia incommoda perturbationemque concirent: cuiuſcumque Epifcopi eſſe, quæ ad Eccleſiæ ſuæ bonum faciunt, proponere: Legatorum, qui Romanum Pontificem, Eccleſiæ vniuerſalis Epifcopum repræſentant, quæ ad vniuerſale bonum conferunt; nimirum argumenta planè quæ recententur generatiua in Decreto, in quo dictum fuerat, ea eſſe agitanda *proponentibus Legatis*: à ſe tamen ita moderatè hanc auctoritatè exercitam fuiſſe, vt cuncta rationi conſentanea, quæ ſibi à Patribus ſuggerebantur, propoſuerint in conſeſſu; quod ſi qua in re hanc ipſorum iurisdictionem feuerè uſurparant, id vnicè in Regis commodum effectum eſſe. Et enim cùm priùs decreuiſſet Synodus publicam adeundi Concilij ſecuritatè offerri cunctis hæreticis, & iis etiam quos ſancta Inquiſitio in ius vocauerat, prudentes quosdam Epifcopos, videlicet Salmanticenſem, Durtuſenſem, & Paſtenſem monuiſſe, hinc ortum iri graue incommodum Inquiſitioni Hispanicæ, regiæque adminiſtrationi, eaque de cauſa Decretum fuiſſe reformatum: & quamuis poſteà complures cupiſſent, vt illud priſtinæ amplitudini redderetur, ipſos, ſuà uſos auctoritate, noluiſſe rem vquam proponi.

7 Nihil inde ſubtrahi libertatis Concilio: quemadmodum liquidò compertum erat; quandoquidem Legati non modò integerrimam decernendi Patribus reliquerant poteſtatem; quæ nobiliſſima ac ceſſiſſima pars eſt, & ea omnia propoſuerant quæ à pluribus ac potioribus expeti noſcebantur; ſed etiam paſſi fuerant, vt Archiepiſcopus Granatenſis (huius officii videbatur credi ab ipſis, ex parte Regis animum in ſe commotum) auctoritate ſibi aſſumptâ, dum de alio argumento ab ipſis propoſito ſententiam diceret, ad aliam quæſtionem diuerteret, & in conſilium adduceret Synodi titulum, quò *repræſentans Eccleſiam vniuerſalem* appellaretur; & aliâ vice; vt declararetur, Paſtorum manſionem eſſe Iuris diuini, quæ iam fue-

1562. rant reiecta in Pauli III. conuocatione; se tamen permisisse, vt de iis sententiæ dicerentur.

De offensione Catholicorum, mirum sibi admodum esse, Catholicum vllum offendi ex eo, quod tam concorditer ab Oecumēnica & ampla Synodo statutum fuerat: huiusmodi offensionem ex Christi documento parui faciendam esse, propterea quod ab iis oriebatur, qui cum essent cæci, volebant aliorum cæcorum duces esse. Quod postremum opponebatur, de iniecta hæreticis difficultate adeundi Concilij, maiorem charitatis speciem præ se ferre: sed vti-
nam tantumdem solidæ veritatis obtineret. Vbi spes alioquin affulgeret eorum aduentus, præstò esse Legatos non solum ad nihil proponendum, sed ne ad loquendum quidem; atque etiam, id si prodesset, ad non remanendum in Concilio. Sed quānam posse rationem hanc ante Regis oculos poni ab ipsius ministris ac Præsulibus, qui simul tam inflammato studio numquam cessabant vrgere, vt Synodus declararetur Continuatio; quod in comperto erat, supra cetera effecturum, vt hæretici non modò non adessent Concilio, sed implacabili odio illud ipsum prosequerentur?

Tum ad differendum de huiusmodi declaratione progressi, de qua in altero Regis libello sermo erat, dicebant: Tametsi fortasse in rem futura fuisset dissimulatio ad aliquod tempus; tamen quoniam Regi ob singulare studium religionis adeò cordi erat, eique promissa fuerat, & Cæsar (ita pro certo ponebatur in Regis scripto, & quo tempore Legati respondebant) assentiebatur, se in proximè futura Sessione rem esse confecturos; non tamen suspitione liberos, inde offensionem aliquam ortum iri non solum apud hæreticos, sed etiam apud quosdam Catholicos, qui ad eum vsque diem animis pendebant, & ancipites erant. Postremò Regem precabantur, ne fidem haberet contra ipsos & actores Synodi, quibusdam hominibus, qui Regiæ Maiestatis obsequio priuata sua commoda aut affectiones aut sententias obtegebant. Quid repugnantius libertati Concilij, erga quam tam egregium studium ostentabant, quàm velle peruertere id, quod communi concordia, duobus exceptis, confectum erat? Quod fortius telum ad impugnandam firmitatem rerum, quæ Pauli ac Iulij ætate constitutæ fuerant, cuius gratia tam acriter feruescebant, quàm velle concutere rem, concorditer ab ipsis stabilitam in præsentis conuentu? Ne sineret Rex in splendorem gloriosissimi nominis sui hanc maculam illabi, quod ipse arrogare sibi voluisset potestatem in Synodis, & illius cursum retardare, quæ regij patrocinijs fiducia coaluerat. Religiosissimos ma-
iores

Historia
Concilij Tr
dent.
pars II.

SIV
6

iores suos imitaretur, qui probè intellexerant, ipsorum partes esse obsequi ac patrocinari Conciliis, non ea regere, nec turbare. Principè verò proximum esse inuictissimi parentis exemplum, qui dum Tridenti Concilium habebatur, noluerat umquam manum illi admouere, nisi in ope ferenda quò feliciter procederet; & semel, cum ipse recto animo cuperet ut quædam stabilita Decreta retardarentur ad reducendos aberrantes, id per quamdam (quod ipsi laudi vertatur) reuerentiæ rationem effecerat. Eodem regnante Carolo positas fuisse in Decreto eas voces, *Proponentibus Legatis*, non prius vsitatas; & tamen eum non modò illis non obstiterit, sed fauisse, tametsi fremerent hæretici in Ecclesiam contumaciùs. Legatos itaque ab ipso par patrocinium petere, quod Aualus ipsius nomine sponderat Synodo, & cuius gratiâ liceret Regi diuinum sibi patrocinium sperare ad omnem sui diadematis prosperitatem.

10 Ad explendum historicæ veritatis officium, cuius est non solum nihil simulare, sed nihil dissimulare, sincerè animaduerrere oportet, quemadmodum allatarum responsionum medulla nihil discrepat à vero, ita postremis hisce exemplis modicum inesse robur. Etenim atate Pauli III. voces illæ, *Proponentibus Legatis*, propugnatae ac retentæ fuerant à Ceruino, repertis illarum vestigiis non contemnendis in Synodis antea actis. Et cum Carolus aut diu instituit ut tardè procederet dogmatum decisio, aut minatus est cui-cumque translationem molienti, perquam molestè id ferebatur, & de ipso plurimæ auditæ sunt querimonie. Sed hominum mos est, mortuos commendare, & de viuentibus conqueri; idque genus quoddam artis est, imitantis amabilem quamdam naturæ dotem, quæ ut nos efficiat bonos, maiores nostros expingit meliores.

g Vide lib. 6. cap. 12.

C A P V T VII.

Piscarius Tridentum reuersus. Eius postulata, præsertim de Continuatione declaranda. Ea Regi promissa à Legatis per litteras Aualo traditas. Mora à Cesareis petita, ut Casarem de re commonerent. Sessio tertia, seu decima nona, habita cum prorogatione Decretorum. Varia Suavis errata, & commenta.

1 **L**egatorum molestia ob Philippi Regis querelas, mitigata ex parte accessu Piscarij Mediolano redeuntis, qui quadriduo ante Sessionem indictam peruenit, & sensa valdè moderata deprompsit. Quod primo loco postulauit, fuit ne mutaretur Index li-

æ Litteræ Borromæi ad Legatos, 11. Maij 1562.